

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. kovo 5 d.*

„Apeliacinis skundas — Konkurencija — Karteliai — Chlorpreninio kaučiuko rinka — Gamybos subjektų perėmimas — Pažeidimo inkriminavimas — Baudos — Recidyvas — Neribota jurisdikcija“

Sujungtose bylose C-93/13 P ir C-123/13 P

dėl dviejų apeliacinių skundų, pateiktų atitinkamai 2013 m. vasario 25 d. ir kovo 12 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį,

Europos Komisija, atstovaujama V. Di Bucci, G. Conte ir R. Striani, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Versalis SpA (buvusi *Polimeri Europa SpA*), įsteigta Brindizyje (Italija),

Eni SpA, įsteigta Romoje (Italija),

atstovaujamos *avvocati* M. Siragusa, G.M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante ir V. Laroccia,

ieškovėms pirmojoje instancijoje,

ir

Versalis SpA (buvusi *Polimeri Europa SpA*),

Eni SpA,

atstovaujamos *avvocati* M. Siragusa, G.M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu, D. Durante ir V. Laroccia,

apeliantės,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

* Proceso kalba: italų.

Europos Komisijai, atstovaujamai V. Di Bucci, G. Conte ir R. Striani, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai C. Vajda, A. Rosas (pranešėjas), E. Juhász ir D. Šváby,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. vasario 27 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2014 m. liepos 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Savo apeliaciniiais skundais Europos Komisija (byloje C-93/13 P) ir *Versalis SpA* (toliau – *Versalis*) su *Eni SpA* (toliau – *Eni*) (byloje C-123/13 P) prašo panaikinti 2012 m. gruodžio 13 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą (*Versalis ir Eni / Komisija*, T-103/08, EU:T:2012:686, toliau – skundžiamas sprendimas), priimtą dėl *Versalis* ir *Eni* bendro ieškinio, kuriame prašoma panaikinti 2007 m. gruodžio 5 d. Komisijos sprendimą C (2007) 5910 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (Byla COMP/38629 – Chloropreninis kaučiukas; toliau – ginčijamas sprendimas) arba, jei šis reikalavimas nebūtų patenkintas, panaikinti ar sumažinti tuo sprendimu bendrovėms *Versalis* ir *Eni* solidariai skirtą baudą.
- 2 Savo apeliaciniu skundu Komisija prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek Bendrasis Teismas sumažino bendrovėms *Versalis* ir *Eni* ginčijame sprendime skirtą baudą iki 106 200 000 EUR. Bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliaciniame skunde prašoma panaikinti tą patį Bendrojo Teismo sprendimą, kiek Teismas atmetė jų ieškinį.

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

Atitinkami ūkio subjektai

- 3 *Eni* yra to paties pavadinimo grupės vadovaujanti patronuojančioji bendrovė, kuri atėjo į chloropreninio kaučiuko (*Chloroprene Rubber*, toliau – CK) rinką 1992 m. pabaigoje, kai įsigijo *Rhône-Poulenc* grupės (jos bendrovės, kuri specializuojasi CK srityje, pavadinimas buvo *Distugil*) CK veiklos sritį. Laikotarpiu nuo 1993 m. gegužės 13 d. iki 1997 m. spalio 31 d. *Eni* grupėje už veiklą, susijusią su CK (toliau – CK veikla), buvo atsakinga bendrovė *EniChem Elastomeri Srl* (toliau – *EniChem Elastomeri*), kurią 100 % kontroliavo *EniChem SpA* (toliau – *EniChem*); 99,93–99,97 % pastarosios akcinio kapitalo iš dalies tiesiogiai ir iš dalies netiesiogiai kontroliavo *Eni*. 1997 m. lapkričio 1 d. bendrovę *EniChem Elastomeri* prisijungė bendrovė *EniChem*. Pastaroji prisiėmė atsakomybę už ankstesnę *EniChem Elastomeri*, kuri nustojo egzistuoti kaip atskiras juridinis subjektas, veiklą. 2002 m. sausio 1 d. bendrovė *EniChem* CK veiklą perdavė jai 100 % priklausančiai dukterinei bendrovei *Polimeri Europa SpA* (toliau – *Polimeri*

Europa). 2002 m. spalio 21 d. *Eni* įgijo vivišką tiesioginę *Polimeri Europa* kontrolę. 2003 m. balandžio 30 d. *EniChem* pavadinimas buvo pakeistas į [konfidencialu]. 2012 m. balandžio mėn. *Polimeri Europa* pavadinimas buvo pakeistas ir dabar ji vadinama *Versalis*.

Procedūra Komisijoje

- 4 2002 m. gruodžio 18 d. *Bayer AG* (toliau – *Bayer*) pranešė Europos Bendrijų Komisijai apie kartelio egzistavimą CK rinkoje ir pareiškė norinti bendradarbiauti su Komisija pagal sąlygas, nustatytas Komisijos pranešime apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; toliau – 2002 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo). 2003 m. sausio 27 d. sprendimu Komisija *Bayer* suteikė sąlyginį atleidimą nuo baudų.
- 5 Po to, kai *Bayer* pateikė informaciją, Komisija iš anksto nepranešusi atliko patikrinimus: 2003 m. kovo 27 d. – *Dow Deutschland Inc.* patalpose, o 2003 m. liepos 9 d. – *Denka Chemicals GmbH* (toliau – *Denka Chemicals*) patalpose.
- 6 2003 m. liepos 15 d. *Tosoh Corp.* ir *Tosoh Europe BV* (toliau – *Tosoh Europe*), o 2003 m. lapkričio 21 d. *DuPont Dow Elastomers LLC* (toliau – DDE), t. y. bendra įmonė, kuri lygiomis dalimis priklausė *EI DuPont de Nemours and Company* (toliau – *EI DuPont*) ir *The Dow Chemicals Company* (toliau – *Dow*), pateikė prašymus atleisti nuo baudų arba jas sumažinti pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo).
- 7 2005 m. kovo mėn. Komisija pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 18 straipsnį įmonėms, ginčijamo sprendimo adresatėms, nusiųtė pirmuosius prašymus pateikti informacijos.
- 8 Gavusios pirmuosius prašymus pateikti informacijos, [konfidencialu] (buvusi *EniChem*) ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) 2005 m. balandžio 15 d. pateikė prašymus atleisti nuo baudų arba jas sumažinti. 2005 m. gegužės ir 2006 m. lapkričio mėn. [konfidencialu] Komisijai pateikė papildomų pareiškimų, susijusių su šiuo prašymu atleisti nuo baudų arba jas sumažinti.
- 9 2007 m. kovo 7 d. raštais Komisija informavo *Tosoh Corp.*, *Tosoh Europe* ir DDE apie preliminarią savo išvadą, kad šių bendrovių jai pateikti įrodymai turi didelę papildomąją vertę, kaip tai suprantama pagal 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 22 punktą, ir apie atitinkamą savo ketinimą sumažinti baudos dydį, kurį priešingu atveju ji būtų nustačiusi, atsižvelgiant į šio pranešimo 23 punkto b papunkčio pirmoje pastraipoje nustatytas ribas, t. y. 30–50 % bendrovėms *Tosoh Corp.* ir *Tosoh Europe* ir 20–30 % bendrovei DDE. Tos pačios dienos raštais [konfidencialu] (buvusi *EniChem*) ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) buvo informuotos, kad jų prašymai neatitinka minėto pranešimo 8 punkto a ir b papunkčiuose nustatytų sąlygų ir kad pagal to pranešimo 15 ir 17 punktus joms nebus suteiktas sąlyginis atleidimas nuo baudų.
- 10 2007 m. kovo 13 d. Komisija pradėjo administracinę procedūrą ir priėmė pranešimą apie kaltinimus dėl EB 81 straipsnio ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, 1994, p. 3, toliau – EEE susitarimas) 53 straipsnio pažeidimo, skirtą dvylikai bendrovių, įskaitant *Eni*, *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) ir [konfidencialu] (buvusią *EniChem*). Atsakydamos visos pranešimo apie kaltinimus adresatės pateikė Komisijai rašytines pastabas ir per 2007 m. birželio 21 d. posėdį pasinaudojo savo teise būti išklausytoms.

Ginčijamas sprendimas

- 11 2007 m. gruodžio 5 d. Komisija priėmė sprendimą. Apie šį sprendimą *Eni* buvo pranešta 2007 m. gruodžio 10 d., o *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) – 2007 m. gruodžio 11 d. Ginčijamo sprendimo santrauka su pakeitimais, padarytais 2008 m. birželio 23 d. Komisijos sprendimu C (2008) 2974 galutinis, buvo paskelbta 2008 m. spalio 3 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 251, p. 11). Pastarasis sprendimas buvo skirtas tik *EI DuPont*, *DuPont Performance Elastomers SA*, *DuPont Performance Elastomers LLC* ir *Dow*.
- 12 Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad laikotarpiu nuo 1993 m. iki 2002 m. kelios CK gamintojos, ginčijamo sprendimo adresatės, dalyvavo darant vieną tęstinį EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą, apėmusį visą Europos ekonominės erdvės (EEE) teritoriją, kuri sudarė susitarimai ir suderinti veiksmai dėl rinkų, rinkos dalių ir CK pardavimo kvotų paskyrimo ir stabilizavimo, taip pat kainų koordinavimas ir keletą kartų atliktas padidinimas, susitarimas dėl minimalių kainų, klientų pasidalijimas ir keitimasis su konkurencija susijusia jautria informacija. Šie gamintojai keletą kartų per metus reguliariai rinkdavosi į daugiašalius ar dvišalius susitikimus.
- 13 Pagal ginčijamo sprendimo su pakeitimais, padarytais Sprendimu C (2008) 2974 galutinis, 1–3 straipsnius:

„1 straipsnis

Šios įmonės pažeidė [EB] 81 straipsnį, o nuo 1994 m. sausio 1 d. EEE susitarimo 53 straipsnį, kai nurodytais laikotarpiais įgyvendino vieną tęstinį susitarimą ir derino veiksmus [CK] sektoriuje:

- a) *Bayer* <...>: nuo 1993 m. gegužės 13 d. iki 2002 m. gegužės 13 d.;
- b) [*EI DuPont*]: nuo 1993 m. gegužės 13 d. iki 2002 m. gegužės 13 d.; *DuPont Performance Elastomers SA*, *DuPont Performance Elastomers LLC* ir [*Dow*]: nuo 1996 m. balandžio 1 d. iki 2002 m. gegužės 13 d.;
- c) *Denki Kagaku Kogyo KK* [toliau – *Denki Kagaku Kogyo*] ir *Denka Chemicals* <...>: nuo 1993 m. gegužės 13 d. iki 2002 m. gegužės 13 d.;
- d) *Eni* <...> ir *Polimeri Europa* [dabar *Versalis*]: nuo 1993 m. gegužės 13 d. iki 2002 m. gegužės 13 d.;
- e) *Tosoh [Corp.]* ir *Tosoh Europe* <...>: nuo 1993 m. gegužės 13 d. iki 2002 m. gegužės 13 d.

2 straipsnis

Už 1 straipsnyje nurodytą pažeidimą skiriamos tokios baudos:

- a) *Bayer* <...>: 0 EUR;
- b) [*EI DuPont*]: 59 250 000 [EUR]; [iš kurių] solidariai su:
- i) *DuPont Performance Elastomers SA*: 44 250 000 [EUR], ir
- ii) *DuPont Performance Elastomers LLC*: 44 250 000 [EUR], ir
- iii) [*Dow*]: 44 250 000 [EUR];
- c) *Denki Kagaku Kogyo* <...> ir *Denka Chemicals* <...> solidariai: 47 000 000 [EUR];

- d) *Eni* <...> ir *Polimeri Europa* [dabar *Versalis*] solidariai: 132 160 000 [EUR];
- e) *Tosoh* [Corp.] ir *Tosoh Europe* <...> solidariai: 4 800 000 [EUR];
- f) [*Dow*]: 4 425 000 [EUR].

<...>

3 straipsnis

Išvardytos įmonės nedelsdamos turi nutraukti 1 straipsnyje nurodytus pažeidimus, jeigu to dar nepadarė.

Jos privalo nebevykdyti 1 straipsnyje nurodytų veiksmų ir nebekartoti tokio elgesio, taip pat jokių veiksmų ar elgesio, kurių tikslas ar pasekmės yra tokie patys ar panašūs.“

- 14 Nustatydamą bazinius baudų dydžius Komisija rėmėsi Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairėmis (OL C 210, 2006, p. 2, toliau – 2006 m. gairės). Ji atsižvelgė į kiekvienos dalyvavusios įmonės per 2001 kalendorinius metus, t. y. paskutinius pilnus dalyvavimo darant pažeidimą metus, EEE realizuotų CK pardavimų vertės tam tikrą procentinę dalį, kurią padaugino iš pažeidimo laikotarpio metų skaičiaus.
- 15 Siekdama nustatyti šią procentinę dalį Komisija konstatavo, kad horizontalieji rinkos pasidalijimo ir kainų nustatymo susitarimai dėl savo pobūdžio yra vieni iš didžiausių konkurencijos apribojimų. Šiuo atžvilgiu Komisija taip pat padarė išvadą, kad darant pažeidimą dalyvavusių įmonių bendra rinkos dalis EEE sudarė 100 %, kad pažeidimo geografinė aprėptis buvo pasaulinė ir kad pažeidimas buvo sistemingai įgyvendinamas.
- 16 Komisija nusprendė, kad kiekvienos dalyvavusios įmonės pardavimų vertės procentinė dalis, į kurią reikia atsižvelgti nustatant skirtinos baudos bazinį dydį, yra 21 %.
- 17 Dėl dalyvavimo darant pažeidimą: devynerius metus – *EI DuPont*, *Bayer*, *Denki Kagaku Kogyo*, *Denka Chemicals*, *Eni* ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), taip pat *Tosoh Corp.* ir *Tosoh Europe* (toliau kartu vadinamos *Tosoh*) atveju ir šešerius metus ir vieną mėnesį – *DuPont Performance Elastomers SA* ir *DuPont Performance Elastomers LLC* (toliau kartu vadinamos DPE), taip pat *Dow* atveju, Komisija, taikydama 2006 m. gairių 24 punktą, bazinius baudos dydžius, nustatytus atsižvelgiant į *Eni*, *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), *EI DuPont*, *Bayer*, *Denki Kagaku Kogyo*, *Denka Chemicals* ir *Tosoh* pardavimų vertę, padaugino iš 9, o bazinius baudos dydžius, nustatytus atsižvelgiant į DPE ir *Dow* pardavimų vertę, – iš 6,5.
- 18 Siekdama atgrasyti atitinkamas įmones nuo dalyvavimo sudarant susitarimą dėl rinkos pasidalijimo ar horizontaliuosius kainų nustatymo susitarimus, kaip antai nagrinėjamus šioje byloje, visų pirma atsižvelgdama į šio sprendimo 15 punkte nurodytas aplinkybes Komisija, taikydama 2006 m. gairių 25 punktą, į bazinius baudos dydžius įtraukė papildomą sumą, kurią sudaro 20 % kiekvienos dalyvavusios įmonės pardavimų vertės.
- 19 Atsižvelgiant į šiuos veiksnius, buvo nustatyta, kad *Eni* ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) skirtinos baudos bazinis dydis yra 59 mln. EUR.
- 20 Kiek tai susiję su bazinių baudų dydžių koregavimu, viena vertus, dėl sunkinančių aplinkybių *Eni* ir *Versalis* skirtinos baudos bazinis dydis buvo padidintas 60 %, o *Bayer* – 50 %, motyvuojant tuo, kad šios įmonės pažeidimą padarė pakartotinai. *Versalis* ir *Eni* atveju sunkinančią recidyvo aplinkybę Komisija nustatė dėl *Anic SpA* (toliau – *Anic*) dalyvavimo polipropileno sektoriuje sudarytame kartelyje (pažeidimas konstatuotas jos 1986 m. balandžio 23 d. Sprendimu 86/398/EEB dėl procedūros pagal [EB

- 81] straipsnį (IV/31.149 – Polipropilenas) (OL L 230, p. 1, toliau – Sprendimas *Polipropilenas*) ir dėl *EniChem* dalyvavimo PVC sektoriuje sudarytame kartelyje (pažeidimas konstatuotas jos 1994 m. liepos 27 d. Sprendimu 94/599/EB dėl procedūros pagal [EB 81 straipsnį] (IV/31.865 – PVC) (OL L 239, p. 14, toliau – Sprendimas *PVC II*). *Bayer* atveju sunkinanti recidyvo aplinkybė buvo nustatyta tik dėl vieno pažeidimo, padaryto iki ginčijamo sprendimo priėmimo.
- 21 Kita vertus, dėl 2006 m. gairių 29 punkte numatytų lengvinančių aplinkybių baziniai baudos dydžiai nebuvo sumažinti, nes Komisija atmetė visus šiuo pagrindu pateiktus prašymus sumažinti baudas.
- 22 Be to, siekdama užtikrinti pakankamai atgrasantį baudų poveikį Komisija tam tikrų įmonių, ginčijamo sprendimo adresačių, baziniam baudos dydžiui taikė specialų padidinimą, atsižvelgdama į labai didelę šių įmonių apyvartą, viršijančią prekių ir paslaugų, su kuriomis susijęs pažeidimas, apyvartą. *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) ir *Eni* skirtinos baudos bazinis dydis buvo padaugintas iš 1,4, o *Dow* skirtinos baudos bazinis dydis – iš 1,1.
- 23 Taigi *Eni* ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) skirtinos baudos bazinis dydis buvo padidintas iki 132,16 mln. EUR.
- 24 Kiek tai susiję su 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymu, bazinius baudos dydžius Komisija sumažino taip: 100 % – *Bayer*, 50 % – *Tosoh*, 25 % – *EI DuPont*, DPE ir *Dow*. Komisija atmetė prašymus sumažinti šį dydį, kuriuos pagal minėtą pranešimą pateikė [*konfidencialu*] (buvusi *EniChem*) ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*).
- 25 Taigi buvo nustatyta, kad *Eni* ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) skirtinos baudos suma yra 132,16 mln. EUR ir ją šios įmonės turi sumokėti solidariai.

Skundžiamas sprendimas

- 26 2008 m. vasario 20 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktame ieškinyje *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) ir *Eni* visų pirma prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, o jei šis reikalavimas nebūtų patenkintas, – panaikinti arba sumažinti joms šiuo sprendimu solidariai skirtą baudą.
- 27 Bendrajame Teisme *Versalis* ir *Eni* rėmėsi vienuolika pagrindų, iš kurių šeši buvo pateikti siekiant panaikinti ginčijamą sprendimą ir siejami su, pirma, EB 81 straipsnio pažeidimu ir nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu, kiek tai susiję su pažeidimo inkriminavimu *Eni*, antra, teisės į gynybą pažeidimu, nes ginčijamas sprendimas prieštarauja raštui dėl procedūros prieš [*konfidencialu*] (buvusios *EniChem*) nutraukimo, trečia, EB 81 straipsnio pažeidimu ir nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu, kiek tai susiję su pažeidimo inkriminavimu *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), ketvirta, nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu, motyvų prieštaravimu, tyrimo neatlikimu ir EB 81 straipsnio pažeidimu, kiek tai susiję su Komisijos atliktu faktinių aplinkybių ir įrodymų vertinimu, visų pirma dėl [*konfidencialu*] (buvusios *EniChem*) ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) dalyvavimo susitikimuose, kurie įvyko 1993 ir 2002 m., penkta, nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu, motyvų prieštaravimu, tyrimo neatlikimu ir EB 81 straipsnio pažeidimu dėl to, kad pažeidimas buvo kvalifikuotas kaip vienas tęstinis pažeidimas ir, šešta, nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu ir tyrimo neatlikimu, kiek tai susiję pažeidimo trukmės apskaičiavimu.
- 28 Penki pagrindai buvo pateikti siekiant panaikinti arba sumažinti baudą; jie siejami su, pirma, klaidingu bazinio baudos dydžio nustatymu, antra, proporcingumo principo pažeidimu ir nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu, kiek tai susiję su bazinio baudos dydžio koregavimu dėl recidyvo, lengvinančių aplinkybių ir siekiant atgrasomojo poveikio, trečia, klaidingu 10 % apyvartos maksimalios ribos nustatymu, ketvirta, neatsižvelgimu į bendradarbiavimą ne pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo ir, penkta, tuo, kad baudos dydis nebuvo sumažintas pagal šį pranešimą.

- 29 Bendrasis Teismas patvirtino ginčijamo sprendimo teisėtumą, tačiau to nepadarė skundžiamo sprendimo 287 ir 386 punktuose, kiek tai susiję su atsižvelgimu į sunkinančią recidyvo aplinkybę ir siekiant atgrasyti baziniam baudos dydžiui taikyto dauginimo koeficiento dydžiu. Nusprendęs, kad sunkinanti recidyvo aplinkybė gali būti taikoma tik *Versalis*, bet ne *Eni*, Bendrasis Teismas šio padidinimo procentinę dalį, taikomą dėl šios aplinkybės, sumažino nuo 60 % iki 50 %. Jis taip pat sumažino dauginimo koeficientą nuo 1,4 iki 1,2. Todėl Bendrasis Teismas sumažino *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*) ir *Eni* solidariai skirtos baudos dydį nuo 132,16 mln. EUR iki 106,2 mln. EUR.

Šalių reikalavimai

Byloje C-93/13 P

- 30 Komisija Teisingumo Teismo prašo:
- panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek jame bendrovėms *Versalis* ir *Eni* ginčijamu sprendimu skirta bauda sumažinta iki 106 200 000 EUR,
 - atmesti visą Bendrajam Teismui pateiktą ieškinį dėl panaikinimo ir
 - priteisti iš *Versalis* ir *Eni* abiejose instancijose patirtas bylinėjimosi išlaidas.
- 31 *Versalis* ir *Eni* Teisingumo Teismo prašo:
- atmesti visą Komisijos apeliacinį skundą ir
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

Byloje C-123/13 P

- 32 *Versalis* ir *Eni* Teisingumo Teismo prašo:
- visiškai arba iš dalies panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek jame atmestas bendras jų ieškinys pirmojoje instancijoje ir atitinkamai:
 - visiškai arba iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą,
 - ir (arba) panaikinti ar bent sumažinti ginčijamu sprendimu joms skirtą baudą,
 - jei šie reikalavimai nebūtų patenkinti, visiškai arba iš dalies panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo atmetamas jų ieškinys pirmojoje instancijoje, ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl bylos esmės, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo pateiktas gaires, ir
 - priteisti iš Komisijos abiejose instancijose patirtas bylinėjimosi išlaidas.
- 33 Komisija Teisingumo Teismo prašo:
- atmesti apeliacinį skundą ir
 - priteisti iš *Versalis* ir *Eni* bylinėjimosi išlaidas.
- 34 2014 m. sausio 21 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-93/13 P ir C-123/13 P buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdomos rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

Dėl apeliacinių skundų

- 35 Apeliacinio skundo pagrindai bus nurodyti laikantis Bendrojo Teismo sprendimo skundžiamų punktų eilės.

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 36 Pirmuoju pagrindu, susijusiu su skundžiamo sprendimo 53–78 punktais, *Versalis* ir *Eni* teigia, kad patronuojančiajai bendrovei *Eni* inkriminuodamas pažeidimą, kurį tariamai padarė bendrovės, kurias ji kontroliuoja CK sektoriuje, Bendrasis Teismas, pažeisdamas EB 81 straipsnį, nesilaikė reikšmingos Teisingumo Teismo praktikos ir pareigos motyvuoti, kuri jam tenka vertinant įrodymus, kuriais siekiama paneigti faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpciją, todėl Bendrasis Teismas taip pat pažeidė teisėtumo, asmeninės atsakomybės už kartelius, nekaltumo prezumpcijos, teisės į gynybą ir ribotos bendrovių atsakomybės pagrindinius principus.
- 37 *Versalis* ir *Eni* primena tam tikras aplinkybes, kurias jos nurodė Bendrajam Teismui, visų pirma tai, kad *Eni* nedalyvavo darant nagrinėjamą pažeidimą, kad ji niekada nevykdė veiklos chemijos sektoriuje, konkrečiai CK sektoriuje, kad pareigas jos valdymo organuose ir jos dukterinių bendrovių valdymo organuose ėjo ne tie patys asmenys, kad kiekviena iš šių dukterinių bendrovių pati priimdavo sprendimus, kad šios dukterinės bendrovės netiekdavo informacijos (*reporting lines*) savo patronuojančiajai bendrovei ir kad *Eni* paprasčiausiai atliko įprastą akcijų turinčios kontroliuojančiosios bendrovės vaidmenį savo dukterinėms bendrovėms, veikiančioms mažesniame sektoriuje nei tas, kuriame ji vykdo pagrindinę savo veiklą ir kuris bet kuriuo atveju nuo jo skiriasi.
- 38 *Versalis* ir *Eni* teigia, kad sprendime yra trūkumų, nes Bendrasis Teismas nenuosekliai ir nepateikdamas tinkamų motyvų nusprendė, kad visos šios nustatytos aplinkybės, kurios pagal Teisingumo Teismo praktiką galėjo įrodyti, kad *Eni* nedarė faktinės lemiamos įtakos savo dukterinėms bendrovėms, yra visiškai nereikšmingos. Tokia Bendrojo Teismo išvada praktikoje reikštų, kad, pažeidžiant Sprendime *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* (C-97/08 P, EU:C:2009:536) nustatytus principus, faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcija tampa nenuginčijama ir taip pažeidžiami asmeninės atsakomybės ir bausmių individualizavimo principai, taip pat nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą.
- 39 Pateikdama nuorodą į Sprendimą *Eni / Komisija* (C-508/11 P, EU:C:2013:289), kuriame Teisingumo Teismas atsakė į panašų pagrindą, susijusį su tais pačiais ūkio subjektais, Komisija daro išvadą, kad pirmasis pagrindas yra akivaizdžiai nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 40 Bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo pirmasis pagrindas susijęs su bendrovei *Eni* taikoma prezumpcija, kad patronuojančiosios bendrovės daro lemiamą įtaką savo dukterinėms bendrovėms, dalyvaujančioms darant Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimus. Kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendimo *Eni / Komisija* (EU:C:2013:289), kuriuo remiasi Komisija, 46 punkte, pagal nusistovėjusią teismo praktiką, taikant EB 81 straipsnį, dukterinės bendrovės veiksmai gali būti inkriminuoti patronuojančiajai bendrovei, be kita ko, tuo atveju, kai, nors ir turėdama savarankišką teisinį subjektiškumą, dukterinė bendrovė savarankiškai nesprendžia dėl savo elgesio rinkoje, o iš esmės vykdo patronuojančiosios bendrovės nurodymus, visų pirma atsižvelgdama į ekonominius, organizacinius ir teisinius šių dviejų teisės subjektų ryšius. Kadangi tokiu atveju patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė sudaro tą patį ekonominį vienetą, taigi vieną įmonę, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnį, sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, Komisija gali adresuoti patronuojančiai bendrovei ir neprivalo įrodyti jos asmeninio dalyvavimo darant pažeidimą.

- 41 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad tuo konkrečiu atveju, kai patronuojančiajai bendrovei priklauso visas arba beveik visas jos dukterinės bendrovės, pažeidusios Sąjungos konkurencijos taisykles, kapitalas, egzistuoja nuginčijama prezumpcija, kad ši patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų daro lemiamą įtaką savo dukterinei bendrovei (Sprendimo *Eni / Komisija*, EU:C:2013:289, 47 punktą).
- 42 Tokiu atveju Komisijai pakanka įrodyti, kad visas arba beveik visas dukterinės bendrovės kapitalas priklauso jos patronuojančiajai bendrovei, kad būtų laikoma, jog ši prezumpcija taikoma. Tada Komisija gali pripažinti, kad patronuojančioji bendrovė solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent ši patronuojančioji bendrovė, kuri turi paneigti šią prezumpciją, pateiktų pakankamai įrodymų, patvirtinančių, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje elgiasi savarankiškai (žr. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 60 punktą ir Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija*, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 57 punktą).
- 43 Be to, tuo konkrečiu atveju, kai kontroliuojančiajai bendrovei priklauso visas arba beveik visas kapitalo tarpinės bendrovės, kuri savo ruožtu valdo visą arba beveik visą jos grupei priklausančios Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą padariusios dukterinės bendrovės kapitalą, taip pat egzistuoja nuginčijama prezumpcija, kad ši kontroliuojančioji bendrovė daro lemiamą įtaką tarpinės bendrovės veiksmams ir kartu netiesiogiai per pastarąją bendrovę – minėtos dukterinės bendrovės veiksmams (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Eni / Komisija*, EU:C:2013:289, 48 ir 49 punktus ir nurodytą teismo praktiką).
- 44 Nagrinėjamu atveju, kaip Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 63 punkte, neginčijama, kad per visą nagrinėjamo pažeidimo laikotarpį bendrovei *Eni* iš dalies tiesiogiai ir iš dalies netiesiogiai priklausė 99,93–100 % bendrovių, kurios jos grupėje buvo atsakingos už CK veiklą, t. y. paeiliui *EniChem Elastomeri*, *EniChem* ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), kapitalo. Todėl šio sprendimo 41 ir 43 punktuose nurodyta prezumpcija yra taikoma *Eni*.
- 45 Kalbant apie *Versalis* ir *Eni* nurodytas aplinkybes, reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas jas išnagrinėjo skundžiamo sprendimo 66–72 punktuose. To sprendimo motyvai nepalieka jokių abejonių dėl argumentų, kuriais Bendrasis Teismas grindė savo sprendimą šiuo klausimu, todėl jie leidžia Teisingumo Teismui atlikti kontrolę. Tai reiškia, kad skundžiamas sprendimas nėra nepakankamai motyvuotas šiuo atžvilgiu. Todėl Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 73 punkte padarė išvadą, kad *Versalis* ir *Eni* nepaneigė prezumpcijos, kad *Eni* darė lemiamą įtaką savo dukterinėms bendrovėms *EniChem Elastomeri*, *EniChem* ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), nes nepateikė užtektinai įrodymų, patvirtinančių, kad šios dukterinės bendrovės atitinkamoje rinkoje elgėsi savarankiškai.
- 46 Priešingai, nei teigia *Versalis* ir *Eni*, dėl šios Bendrojo Teismo išvados faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcija netampa nuginčijama. Aplinkybė, kad sudėtinga pateikti įrodymus, reikalingus tam tikrai prezumpcijai paneigti, savaime nereiškia, jog šios prezumpcijos negalima nuginčyti, visų pirma, jeigu subjektai, kuriems taikoma prezumpcija, patys geriausiai gali rasti tokių įrodymų savo pačių veiklos srityje (žr. Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija*, EU:C:2011:620, 70 punktą).
- 47 Todėl taip pat negalima sutikti su kaltinimu, kad Bendrasis Teismas, pripažindamas nuginčijamą šios prezumpcijos pobūdį, pažeidė asmeninės atsakomybės ir bausmių individualizavimo principus, taip pat nekaltumo prezumpciją ir teisę į gynybą.
- 48 Vadinasi, bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 49 Su skundžiamo sprendimo 94, 95 ir 97 punktais susijusiu antruoju pagrindu, siejama su asmeninės atsakomybės principo pažeidimu, *Versalis* ir *Eni* kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis, inkriminuodamas bendrovei *Versalis* pažeidimą, kurį padarė [*konfidencialu*] (buvusi *EniChem*), klaidingai taikė reikšmingą Teisingumo Teismo praktiką ir nepakankamai motyvavo tai, kodėl atmetė jų argumentus.
- 50 Remdamosi Sprendimu *ETI ir kt.* (C-280/06, EU:C:2007:775) ir Sprendimu *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija* (C-352/09 P, EU:C:2011:191), *Versalis* ir *Eni* iš esmės teigia, kad Teisingumo Teismas sutiko, jog nukrypti nuo asmeninės atsakomybės principo galima tik išimtiniais atvejais ir laikantis konkrečių sąlygų, kurios šiuo atveju nėra tenkinamos. Šiuo klausimu jos, be kita ko, pažymi, kad [*konfidencialu*] (buvusi *EniChem*) nenustojė egzistuoti teisiniu ar ekonominiu požiūriu. Jos taip pat teigia, kad skundžiamas sprendimas nepakankamai motyvuotas.
- 51 Komisija primena, kad skundžiamo sprendimo 95 punkte konstatuota rizika, jog [*konfidencialu*] (buvusi *EniChem*) gali tapti „tuščiu kiautu“, yra faktinė aplinkybė ir jos Teisingumo Teismas neturi tikrinti. Ji priduria, kad bet kuriuo atveju bendrovės, kuri perėmė veiklą, atsakomybės Teisingumo Teismas neapribojo atvejais, kai perduodančioji bendrovė nutraukė bet kokią ekonominę veiklą. Pagal Teisingumo Teismo praktiką, įtvirtintą Sprendime *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6) ir Sprendime *ETI ir kt.* (EU:C:2007:775), vien tai, kad egzistuoja „struktūrinis ryšys“ tarp veiklą perduodančios bendrovės ir tai pačiai grupei priklausančios veiklą perimančios bendrovės, turi lemiamą reikšmę nustatant pastarosios bendrovės atsakomybę.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 52 Antrasis pagrindas, bendrovių *Versalis* ir *Eni* pateiktas byloje C-123/13 P, yra susijęs su įmonių perėmimo klausimu. Kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendimo *Versalis / Komisija* (C-511/11 P, EU:C:2013:386) 51 punkte, pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos konkurencijos teisė taikoma įmonių veiklai, o įmonės sąvoka apima bet kurį ūkinę veiklą vykdančią subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ar finansavimo būdus. Kai įmonė pažeidžia konkurencijos taisykles, jai, remiantis asmeninės atsakomybės principu, reikia atsakyti už šį pažeidimą.
- 53 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog tuo atveju, kai du subjektai sudaro tą patį ekonominį vienetą, aplinkybė, kad pažeidimą padaręs subjektas vis dar egzistuoja, savaime netrukdo nubausti subjekto, kuriam jis perdavė savo ūkinę veiklą. Toks sankcijos skyrimas visų pirma priimtinas tuomet, kai šiuos subjektus kontroliuoja tas pats asmuo ir jie, atsižvelgiant į ryšius, juos glaudžiai siejančius ekonominiu ir organizaciniu aspektu, iš esmės laikėsi tokių pačių komercinių gairių (žr. Sprendimo *ETI ir kt.*, EU:C:2007:775, 48 ir 49 punktus ir nurodytą teismo praktiką ir Sprendimo *Versalis / Komisija*, EU:C:2013:386, 52 punktą).
- 54 Skundžiamo sprendimo 91 ir 92 punktuose Bendrasis Teismas priminė bendrovių, kurios paeiliui buvo atsakingos už grupės CK veiklą, tarpusavio ryšius ir tai, kad *Eni*, kaip patronuojančioji bendrovė, tiesiogiai ar netiesiogiai turėjo daugiau kaip 99,9 % visų šių bendrovių akcinio kapitalo. Atsižvelgiant į šias aplinkybes darytina išvada, jog skundžiamo sprendimo 93 punkte Bendrasis Teismas padarė teisingą išvadą, kad tarp kartelyje dalyvavusios veiklą perduodančios bendrovės, t. y. *EniChem* (dabar [*konfidencialu*]), ir veiklą perimančios bendrovės, t. y. *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), buvo ekonominis tęstinumas.

- 55 Be to, skundžiamo sprendimo 95 punkte Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad kilo rizika, jog įvykdžius vidinę *Eni* grupės restruktūrizaciją pirminė CK veiklos vykdytoja šioje grupėje, t. y. *EniChem* (dabar [konfidencialu]), taps „tuščiu kiautu“, ir kad tokiu atveju jai pagal kartelius reglamentuojančią teisę skirta nuobauda neturės jokio poveikio. Tai yra faktinių aplinkybių vertinimas ir nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas to tikrinti negali.
- 56 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, darytina išvada, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 98 punkte konstatavo, jog Komisija turėjo teisę visus *EniChem* (dabar [konfidencialu]) pažeidimus priskirti bendrovei *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), nors [konfidencialu] vis dar egzistavo.
- 57 Šios išvados negali paneigti aplinkybė, kad Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija* (EU:C:2011:191) 144 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, jog atvejis, apie kurį kalbama šio sprendimo 53 punkte, taip pat apima situaciją, kai pažeidimą padaręs subjektas nustojo egzistuoti teisiniu ar ekonominiu požiūriu, nes sankcija, skirta įmonei, kuri nebevykdo ekonominės veiklos, gali neturėti atgrasomojo poveikio, kadangi iš to sprendimo negalima daryti aiškios išvados, kad inkriminuoti pažeidimą subjektui, kuris jo nepadarė, galima tik tada, kai sankcijos taikymas pažeidimą padariusiai bendrovei neturėtų atgrasomojo poveikio (žr. Sprendimo *Versalis / Komisija*, EU:C:2013:386, 55 punktą).
- 58 Sprendime *ETI ir kt.* (EU:C:2007:775), į kurį Teisingumo Teismas pateikė aiškią nuorodą Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija* (EU:C:2011:191) 144 punkte, šis teismas nutarė, kad Komisija turėjo teisę atitinkamą pažeidimą inkriminuoti bendrovei, nepadariusiai pažeidimų, tuo atveju, kai pažeidimą padaręs subjektas vis dar egzistavo kaip ūkio subjektas kitose rinkose (žr. Sprendimo *ETI ir kt.*, EU:C:2007:775, 45 punktą). Šią išvadą Teisingumo Teismas grindė tuo, kad darydamos pažeidimus atitinkamos bendrovės priklausė tai pačiai viešajai įstaigai (žr. Sprendimo *ETI ir kt.*, EU:C:2007:775, 50 punktą ir Sprendimo *Versalis / Komisija*, EU:C:2013:386, 56 punktą).
- 59 Taip pat reikia konstatuoti, kad, priešingai, nei teigia *Versalis* ir *Eni*, Sprendimas *ETI ir kt.* (EU:C:2007:775) apima ne tik tuos atvejus, kai atitinkamus subjektus kontroliuoja valdžios institucija. To sprendimo 44 punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, jog nesvarbu tai, kad sprendimą perduoti veiklą priėmė ne privatūs asmenys, o įstatymų leidėjas privatizavimo tikslais. Taigi Teisingumo Teismas manė, kad galėtų kilti abejonių dėl pažeidimo inkriminavimo veiklą perėmusiam subjektui bent jau tuo atveju, kai valdžios institucija vykdytų bendrą kontrolę, tačiau šis teismas tokias abejones išsklaidė. Kita vertus, negali kilti jokių abejonių dėl tokio inkriminavimo, kai šią kontrolę, kaip ir nagrinėjamu atveju, vykdo bendrovė, kuri yra privatinės teisės subjektas (žr. Sprendimo *Versalis / Komisija*, EU:C:2013:386, 57 punktą).
- 60 Taigi, atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, matyti, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos nusprenddamas, kad visus nagrinėjamus antikonkurencinius veiksmus Komisija pagrįstai galėjo inkriminuoti bendrovei *Versalis*.
- 61 Kiek tai susiję su tariamai nepakankamu motyvavimu, skundžiamo sprendimo 89–98 punktuose Bendrasis Teismas nurodė priežastis, dėl kurių jis manė, kad pirmoje instancijoje pateiktas pagrindas, siejamas su tuo, kad šie pažeidimai negali būti inkriminuoti bendrovei *Versalis*, yra nepagrįstas. To sprendimo motyvai nepaliekia jokių abejonių dėl motyvų, kuriais Bendrasis Teismas grindė savo sprendimą šiuo klausimu, todėl jie leidžia Teisingumo Teismui atlikti kontrolę. Tai reiškia, kad skundžiamas sprendimas šiuo klausimu nėra nemotyvuotas.
- 62 Kadangi negalima sutikti su argumentais, kuriais grindžiamas bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo antrasis pagrindas, šį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 63 Trečiuoju savo apeliacinio skundo pagrindu *Versalis* ir *Eni* kaltina Bendrąją Teismą tuo, kad šis klaidingai ir prieštaringai taikė teismo praktikoje įtvirtintą principą, susijusį su būtinybe aiškiai atsiriboti nuo kartelio tam, kad pažeidimas nebūtų inkriminuotas, ir pažeidė *in dubio pro reo* principą, kai skundžiamo sprendimo 173 punkte nusprendė, kad *EniChem* (dabar [konfidencialu]) dalyvavo 1993 m. birželio 12 ar 13 d. Florencijoje vykusiame susitikime, o to paties sprendimo 183 punkte – kad 2002 m. vykusių susitikimų, kuriuose dalyvavo *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), pobūdis buvo antikonkurencinis. Be to, Bendrasis Teismas iškreipė įrodymus, kai sutikdamas su Komisijos teiginiu konstatavo, kad abiejų 2002 m. vykusių susitikimų pobūdis buvo antikonkurencinis. Todėl darydamas išvadą, kad *EniChem* ir *Polimeri Europa* dalyvavo kartelyje per visą jo laikotarpį, t. y. nuo 1993 m. gegužės mėn. iki 2002 m. gegužės mėn., Bendrasis Teismas ne tik pateikė klaidingą vertinimą, bet ir neatliko teisminės kontrolės iš esmės.
- 64 Komisija teigia, kad bendrovių *Versalis* ir *Eni* argumentais siekiama užginčyti Bendrojo Teismo padarytus faktinių aplinkybių vertinimus, todėl šis pagrindas turi būti pripažintas nepriimtiniu.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 65 Reikia konstatuoti, kad pateikdamos šį pagrindą *Versalis* ir *Eni* ginčija išvadas dėl faktinių aplinkybių ir jų vertinimus, o tai, išskyrus pateiktų įrodymų iškreipimo atvejus, nėra teisės klausimas, kurį gali tikrinti Teisingumo Teismas.
- 66 Kalbant apie kaltinimą, susijusį su minėtų įrodymų iškreipimu, konstatuotina, kad *Versalis* ir *Eni* neteigė, jog Bendrasis Teismas juos akivaizdžiai iškreipė.
- 67 Taigi trečiąjį pagrindą reikia pripažinti nepriimtiniu.

Dėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 68 Ketvirtuoju apeliacinio skundo pagrindu, susijusiu su skundžiamo sprendimo 239 ir paskesniais punktais, *Versalis* ir *Eni* teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė Sąjungos teisę, kai nenustatė klaidų, Komisijos padarytų apskaičiuojant bazinį baudos dydį, kaip tai suprantama pagal 2006 m. gaires.
- 69 Pirma, jos kaltina Bendrąją Teismą nepakankamu skundžiamo sprendimo motyvavimu, nes jame neatsakyta į kaltinimus, pateiktus per procesą pirmojoje instancijoje. Be to, Bendrasis Teismas pažeidė proporcingumo ir vienodo požiūrio principus, kai atsižvelgdamas į jam nurodytas faktines aplinkybes iš esmės neįvertino to, ar Komisija laikėsi teisingumo, proporcingumo ir vienodo požiūrio principų, nustatydamą bazinį baudos dydį pagal pažeidimo sunkumą ir papildomą sumą.
- 70 Antra, *Versalis* ir *Eni* kaltina Bendrąją Teismą tuo, kad šis, neatsakydamas į jų per teismo posėdį nurodytą pagrindą, susijusį su tuo, kad Komisija netaikė 2006 m. gairių 18 punkto, pažeidė proporcingumo ir vienodo požiūrio principus.
- 71 Trečia, jos teigia, kad apskaičiuodamas bazinį baudos dydį Bendrasis Teismas nesirėmė metų skaičiumi, atitinkančiu pažeidimo trukmę, išplaukiančią iš įrodymų, kuriais remiamasi teikiant trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą byloje C-123/13 P.

72 Visų pirma Komisija teigia, kad šioje byloje pateiktas ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas yra netikslus ir jame pakartojami pirmojoje instancijoje nurodyti argumentai. Toliau tam tikri bendrovių *Versalis* ir *Eni* kaltinimai yra susiję su faktinių aplinkybių vertinimu. Galiausiai pirmojoje instancijoje nebuvo pateikta jokie konkretaus pagrindo, susijusio su 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punkto taikymu. Kiek tai susiję su pažeidimo trukme, Komisija mano, kad Bendrojo Teismo negalima kaltinti, kad padarė klaidą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 73 Kaip savo išvados 35 punkte pažymėjo generalinis advokatas, bendrovių *Versalis* ir *Eni* pirmasis kaltinimas yra nepriimtinas, nes šiuo kaltinimu jos ne kritikuoja skundžiamą sprendimą, o nurodo argumentus, kuriuos jos pateikė pirmojoje instancijoje.
- 74 Antras kaltinimas taip pat nepriimtinas, nes *Versalis* ir *Eni* neįrodo, kad Bendrajame Teisme pateikė pagrindą, susijusį su tuo, kad Komisija netaikė 2006 m. gairių 18 punkto.
- 75 Trečiasis kaltinimas turi būti atmestas tiek, kiek jis grindžiamas prielaida, kad bus pripažintas pagrįstu antrasis apeliacinio skundo pagrindas byloje C-123/13 P.
- 76 Todėl ketvirtąjį apeliacinio skundo pagrindą minėtoje byloje reikia pripažinti iš dalies nepriimtinu ir iš dalies nepagrįstu.

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo byloje C-93/13 P

Šalių argumentai

77 Pateikdama pirmąjį pagrindą Komisija kritikuoja skundžiamo sprendimo 272–275 punktus, kurie suformuluoti taip:

„272Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad byloje, kurios cituojamos [ginčijamame] sprendime siekiant įrodyti, jog *Eni* padarė pakartotinį pažeidimą, t. y. byloje, kuriose buvo priimti sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II* (žr. [skundžiamo sprendimo] 257 punktą) (žr. [ginčijamo] sprendimo 517 puslapyje pateiktą išnašą), Komisija nei teigė, nei įrodė, kad šiuose sprendimuose minimos bendrovės, t. y. [*Anic*] ir *EniChem*, savarankiškai nenustatė, kaip pažeidimo laikotarpiais jos turi elgtis nagrinėjamoje rinkoje, ir kad tuo metu kartu su *Eni* jos buvo vienas ekonominis subjektas, taigi įmonė, kaip ji suprantama pagal EB 81 ir 82 straipsnius. Komisija konstatavo tik šių dukterinių bendrovių, o ne jų patronuojančiosios bendrovės padarytą pažeidimą. Kaip pažymėjo ieškovės Komisijai neprieštaraujant, *Eni* nebuvo išklaudyta per administracinę procedūrą, kuriai pasibaigus buvo priimti šie sprendimai.

273 Vis dėlto pagal teisės į gynybą paisymo principą draudžiama laikyti teisėtu sprendimą, kuriuo Komisija skiria įmonei baudą konkurencijos srityje, prieš tai nepateikusi jai nustatytų kaltinimų. Taip pat svarbu, kad pranešime apie kaltinimus būtų nurodyta, koks dėl tariamų faktinių aplinkybių kaltinamo juridinio asmens statusas (Sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. / Komisija*, [C-322/07 P, C-327/07 P ir C-338/07 P, EU:C:2009:500], 37 ir 39 punktai ir Sprendimo [*Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, EU:C:2009:536], 57 punktas).

274 Todėl negalima sutikti su tuo, kad *Eni* atveju nustatydamą sunkinančią recidyvo aplinkybę Komisija gali padaryti išvadą, jog *Eni* turi būti pripažinta atsakinga už ankstesnį pažeidimą, už kurį ji nebuvo nubausta Komisijos sprendimu ir kurį nustatant ji nebuvo pranešimo apie

kaltinimus adresatė, todėl neturėjo galimybės pateikti savo argumentų siekdama užginčyti tai, kad ji su kitomis įmonėmis (šiuo atveju *Anic* ir *EniChem*) ankstesnio pažeidimo darymo momentu galimai sudarė vieną ekonominį vienetą.

275 Darytina išvada, kad [ginčijamo] sprendimo 1 straipsnyje konstatuoto pažeidimo negalima laikyti pakartotiniu *Eni* atveju.“

- 78 Kritikuodama konkrečiai skundžiamo sprendimo 273 ir 274 punktus Komisija kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis pažeidė teisės principus, susijusius su naudojimusi teise į gynybą, kai nusprendė, jog siekiant *Eni* nustatyti sunkinančią recidyvo aplinkybę pagal šiuos principus reikalaujama, kad ši įmonė būtų buvusi su pirmuoju pažeidimu susijusio pranešimo apie kaltinimus ir sprendimo, kuriuo šis pažeidimas konstatuojamas, adresatė.
- 79 Anot Komisijos, teisė į gynybą užtikrinama, jei tuo metu, kai ji paskelbia apie savo ketinimą konstatuoti recidyvą, ši institucija suteikia šalims galimybę įrodyti, kad recidyvo sąlygos netenkinamos. Komisija pažymi, kad šiuo atveju *Eni* turėjo galimybę paneigti dukterinės bendrovės kontroliavimo prezumpciją.
- 80 Antroje šio pagrindo dalyje, konkrečiai susijusioje su skundžiamo sprendimo 274 punktu, Komisija teigia, jog tam, kad būtų pripažintas recidyvas, būtina ne tai, kad pirmoji pinigine sankcija būtų skirta patronuojančiajai bendrovei, o tik tai, kad būtų konstatuotas pirmasis pažeidimas. Pakanka konstatuoti, kad patronuojančioji bendrovė su dukterine bendrove, kurios beveik visą kapitalą ji kontroliuoja, sudarė įmonę, kuri padarė naują pažeidimą ir kuriai dėl recidyvo pagrįstai galima padidinti baudą. Siekiant nustatyti, ar įmonė padarė išvada pirmą kartą konstatavus pažeidimą, reikia atsižvelgti į tai, ar šis ūkio subjektas yra linkęs daryti naujus pažeidimus, o ne į tokį atskirų jį sudarančių bendrovių polinkį.
- 81 Komisija teigia, kad Bendrojo Teismo motyvai gali daryti neigiamą poveikį Komisijos represiniams veiksams, nes ši institucija būtų įpareigota pranešimą apie kaltinimus visada adresuoti visoms bendrovėms, sudarančioms įmonę, dalyvavusią darant pirmąjį pažeidimą, nesvarbu, ar atitinkamu atveju joms reikia skirti baudą. Be to, negalima sutikti su tuo, kad sunkinanti recidyvo aplinkybė netaikoma bendrovėms, priklausančioms tokiai įmonei vien dėl grupės, kuriai šios bendrovės priklauso, organizacinės struktūros.
- 82 *Versalis* ir *Eni* teigia, kad pirmąjį Komisijos apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti. Jos tvirtina, kad *Eni* niekada nebuvo išklaudyta ir nedalyvavo procedūrose, kurioms pasibaigus buvo priimti sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II*, ir mano, kad nėra pagrindo teigti, jog *Eni* per procedūrą, vykusią iki ginčijamo sprendimo priėmimo, galėjo pateikti įrodymų, galinčių paneigti prezumpciją, kad *Eni* darė lemiamą įtaką bendrovėms *Anic* ir *EniChem* (dabar [*konfidencialu*]) laikotarpiams, sutapusiems su seniai užbaigtų procedūrų, per kurias buvo priimti sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II*, laikotarpiams.
- 83 Be to, tai, kad Komisija neįtraukė *Eni* į šias procedūras, rodo, jog, Komisijos manymu, aplinkybė, kad patronuojančiajai bendrovei priklauso 100 % darant pažeidimą dalyvavusios dukterinės bendrovės kapitalo, šiuo atžvilgiu buvo nereikšminga. *Versalis* ir *Eni* primena, kad to, jog patronuojančiajai bendrovei priklausė visas dukterinės bendrovės kapitalas, nepakanka siekiant nustatyti patronuojančiosios bendrovės daromą lemiamą įtaką ir kad Komisija turėjo įrodyti, jog *Eni* iš tikrųjų darė tokią įtaką bendrovėms *Anic* ir *EniChem*.
- 84 *Versalis* ir *Eni* taip pat tvirtina, kad dabartinė *Eni* visiškai skiriasi nuo bendrovės, kokia ji buvo sprendimų *Polipropilenas* ir *PVC II* priėmimo laikotarpiu, t. y. viešosios įstaigos, kurią kontroliavo ir valdė Italijos vyriausybė, kad Italija turėtų galimybę valdyti savo akcijas tam tikruose sektoriuose, kurie laikomi nacionalinio intereso sektoriais.

85 Kiek tai susiję su Komisijos apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antra dalimi, *Versalis* ir *Eni* teigia, kad Komisija klaidingai aiškino skundžiamo sprendimo 274 punktą. Anot jų, Bendrasis Teismas nurodo ne sankciją kaip baudą, bet veikiau *Eni* atsakomybės nepripažinimą sprendimuose *Polipropilenas* ir *PVC II*, nes jos nebuvo tarp įmonių, kurioms skirtos sankcijos.

Teisingumo Teismo vertinimas

86 Pirmasis Komisijos apeliacinio skundo pagrindas susijęs su sunkinančia recidyvo aplinkybe, *Eni* atveju pripažinta dėl to, kad *Anic* ir *EniChem* atitinkamai sprendimuose *Polipropilenas* ir *PVC II* buvo nubaustos už dalyvavimą karteliuose.

87 Kaip matyti iš 2006 m. gairių 28 punkto ir Teisingumo Teismo praktikos, sunkinančiai recidyvo aplinkybei būdinga tai, kad įmonė tęsia arba pakartoja tokį patį ar panašų pažeidimą po to, kai Komisija arba nacionalinė konkurencijos institucija konstatuoja, kad ši įmonė pažeidė EB 81 ar 82 straipsnio nuostatas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Groupe Danone / Komisija*, C-3/06 P, EU:C:2007:88, 40 ir 41 punktus).

88 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sąjungos konkurencijos teisė taikoma įmonių veiklai ir kad sąvoka „įmonė“ apima bet kuri ūkinę veiklą vykdančią subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ar finansavimo būdus (žr. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, EU:C:2009:536, 54 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

89 Kai toks ūkio subjektas pažeidžia konkurencijos taisykles, pagal asmeninės atsakomybės principą jis turi atsakyti už pažeidimą. Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimas turi būti vienareikšmiškai inkriminuotas juridiniam asmeniui, kuriam galės būti skirtos baudos, ir šiam asmeniui turi būti adresuotas pranešimas apie kaltinimus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, EU:C:2009:536, 56 ir 57 punktus ir nurodytą teismo praktiką).

90 Kiek tai susiję su dukterinės bendrovės elgesiu, remiantis šio sprendimo 40 punkte priminta nusistovėjusia teismo praktika, šis elgesys pagal EB 81 straipsnį gali būti priskirtas patronuojančiajai bendrovei, jei patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė sudaro tą patį ekonominį vienetą ir vieną įmonę, kaip ji suprantama pagal šį straipsnį.

91 Taigi, norint nustatyti sunkinančią recidyvo aplinkybę patronuojančiajai bendrovei, nereikalaujama, kad dėl jos anksčiau būtų vykdytos procedūros, per kurias būtų priimtas pranešimas apie kaltinimus ir sprendimas. Šiuo tikslu visų pirma svarbu tai, kad anksčiau buvo konstatuotas pirmasis pažeidimas, kurį lėmė elgesys tos dukterinės bendrovės, su kuria ši patronuojančioji bendrovė, dalyvavusi darant antrąjį pažeidimą, jau per pirmąjį pažeidimą sudarė vieną įmonę, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnį.

92 Būtų trukdoma pasiekti tikslą nutraukti konkurencijos taisyklių neatitinkančius veiksmus ir, taikant atgrasomąsias sankcijas, užkirsti kelią jų pasikartojimui (žr. Sprendimo *ETI ir kt.*, EU:C:2007:775, 41 punktą ir nurodytą teismo praktiką), jei įmonė, apimanti su pirmuoju pažeidimu susijusią dukterinę bendrovę, pakeitusi savo teisinę struktūrą įkurdama naujas dukterines bendroves, kurių nebuvo galima persekioti dėl pirmojo pažeidimo ir kurios dalyvauja darant naują pažeidimą, turėtų galimybę užkirsti kelią recidyvo sankcijai, padaryti ją labai sudėtingą ir todėl jos išvengti.

93 Žinoma, kaip Bendrasis Teismas nusprendė skundžiamame sprendime, recidyvu kaltinamo juridinio asmens teisės į gynybą turi būti paisoma. Vis dėlto šis paisymas nereikalauja, kaip skundžiamo sprendimo 274 punkte klaidingai nurodė Bendrasis Teismas, kad juridinis asmuo turėtų galimybę dėl pirmojo pažeidimo pradėtoje procedūroje ginčyti tai, kad jis su kitais subjektais, dėl kurių taip pat buvo vykdoma procedūra, sudarė tą patį ekonominį vienetą. Svarbu užtikrinti, kad toks juridinis asmuo turėtų galimybę gintis tuo metu, kai jis kaltinamas recidyvu.

- 94 Šiuo klausimu reikia priminti, kad teisės į gynybą paisymas per visą procedūrą, kuri gali baigtis sankcijų, visų pirma vienkartinį arba periodinių baudų, paskyrimu, yra vienas iš pagrindinių Sąjungos teisės principų, kurio turi būti laikomasi net jei tai yra administracinė procedūra (Sprendimo *Hoffmann-La Roche / Komisija*, 85/76, EU:C:1979:36, 9 punktą; Sprendimo *ARBED / Komisija*, C-176/99 P, EU:C:2003:524, 19 punktą ir Sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. / Komisija*, EU:C:2009:500, 34 punktą).
- 95 Procedūroje dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo pranešimas apie kaltinimus yra pagrindinė procedūrinė garantija šiuo aspektu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija*, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 10 punktą ir Sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. / Komisija*, EU:C:2009:500, 35 punktą).
- 96 Kai Komisija ketina inkriminuoti konkurencijos teisės pažeidimą juridiniam asmeniui ir prieš jį remtis recidyvu, pranešime apie kaltinimus turi būti nurodytos visos aplinkybės, leidžiančios šiam juridiniam asmeniui gintis. Konkrečiau kalbant, jei šis asmuo yra patronuojančioji bendrovė, prieš kurią remiamasi sunkinančia recidyvo aplinkybe dėl Komisijos konstatuoto vienos iš jos dukterinių bendrovių antikonkurencinio elgesio, dėl kurio ši patronuojančioji bendrovė prieš šį pranešimą nebuvo sprendimo, kuriuo konstatuotas pirmasis pažeidimas, adresatė, šiai bendrovei skirtame pranešime apie kaltinimus turi būti nurodytos aplinkybės, patvirtinančios, kad tenkinamos recidyvo pripažinimo sąlygos, visų pirma tai, kad šis juridinis asmuo pirmojo pažeidimo darymo momentu sudarė vieną įmonę su bendrove, kuri buvo pripažinta padariusia pirmąjį pažeidimą. Šiuo atžvilgiu Komisija turi įrodyti, kad su antruoju pažeidimu susijęs juridinis asmuo jau pirmojo pažeidimo darymo momentu turėjo lemiamą įtaką dukterinei bendrovei, dalyvavusiai darant pirmąjį pažeidimą.
- 97 Priešingai, nei teigia *Eni*, laikotarpis tarp pirmojo ir antrojo konkurencijos taisyklių pažeidimų iš principo neužkerta kelio remtis sunkinančia recidyvo aplinkybe prieš juridinį asmenį, kuris nebuvo patrauktas atsakomybėn už pirmąjį pažeidimą. Vis dėlto vertindama įmonės polinkį pažeidinėti konkurencijos taisykles Komisija turi atsižvelgti į du pažeidimus skiriančią laikotarpį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70 punktą). Be to, tikrindamas, ar buvo paisoma teisės į gynybą principo, Europos Sąjungos teismas turi atsižvelgti į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, visų pirma galimus įrodymo sunkumus, kuriuos lemia nuo pirmojo pažeidimo praėjus laikotarpis, įmonės struktūriniai pokyčiai ar konkurencijos srityje taikomų teisės normų pokyčiai.
- 98 Be to, svarbu priminti, kad būtent Komisija tiek pranešime apie kaltinimus, tiek sprendime turi įrodyti, jog yra tenkinamos recidyvo sąlygos. Taigi, kai skiria bendrovei baudą už Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą ir ją apskaičiuoja taikydama dauginimo koeficientą, kad būtų atsižvelgta į tai, jog ta pati bendrovė jau anksčiau dalyvavo darant konkurencijos taisyklių pažeidimą, Komisija kartu su sprendimu, kuriuo skiriama minėta bauda, turi pateikti motyvus, kurie Sąjungos teismams ir šiai bendrovei leistų suprasti, kaip ir kokių mastu ji dalyvavo darant ankstesnį pažeidimą. Visų pirma, jei Komisija mano, kad ta bendrovė priklausė įmonei, kuri yra sprendimo dėl ankstesnio pažeidimo adresatė, Komisija turi šį teiginį pakankamai motyvuoti (Sprendimo *Eni / Komisija*, EU:C:2013:289, 129 punktą ir Sprendimo *Versalis / Komisija*, EU:C:2013:386, 142 punktą).
- 99 Kalbant apie sunkinančią recidyvo aplinkybę, kuria remiamasi prieš *Eni*, nesant reikalo nagrinėti pranešimo apie kaltinimus, pakanka konstatuoti, kad tik ginčijamo sprendimo 540 konstatuojamojoje dalyje kalbama apie tai, kad *EniChem* jau buvo ankstesnių sprendimų, susijusių su slapta veikla, adresatė, pateikiant nuorodą į išnašą, kurioje cituojamas Sprendimas *Polipropilenas*, „kuriame [Komisija] konstatavo, kad [*Anic*] (*Eni* grupės dukterinė bendrovė) dalyvavo kartelyje“, ir Sprendimas *PVC II*, „kuriame [Komisija] konstatavo, kad [*EniChem*] dalyvavo kartelyje“. Beje, minėtoje konstatuojamojoje dalyje teigiama, kad *Eni* yra recidyvistė, tačiau nepateikiama kitų paaiškinimų.

- 100 Kadangi Sprendimas *Polipropilenas*, be kita ko, skirtas bendrovei *Anic*, o Sprendimas *PVC II*, be kita ko, – bendrovei *EniChem*, konstatuotina, kad ginčijamame sprendime pateikti ir ankstesniame šio sprendimo punkte priminti paaiškinimai neleidžia suprasti, kaip ir koku mastu *Eni*, kurios nėra tarp sprendimų *Polipropilenas* ir *PVC II* adresačių, dalyvavo darant pažeidimus, konstatuotus šiuose sprendimuose.
- 101 Kadangi ginčijamame sprendime akivaizdžiai nėra motyvų, leidžiančių *Eni* gintis, o Sąjungos teismui vykdyti kontrolę, *Eni* atveju reikia atmesti sunkinančią recidyvo aplinkybę.
- 102 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 274 punkte nustatė recidyvo sąlygas. Vis dėlto, kadangi skundžiamo sprendimo 275 punkte Bendrasis Teismas nutarė *Eni* atveju atmesti sunkinančią recidyvo aplinkybę, remdamasis kitais teisiniais motyvais, ši klaida negali lemti šios nutarties ar išvadų, kurias Bendrasis Teismas atitinkamai nusprendė padaryti dėl baudos dydžio, panaikinimo, tačiau motyvai turi būti pakeisti (šiuo klausimu žr. Sprendimo *FIAMM ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-120/06 P ir C-121/06 P, EU:C:2008:476, 187 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 103 Todėl reikia atmesti pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą byloje C-93/13 P.

Dėl apeliacinio skundo penktojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 104 Penktuoju apeliacinio skundo pagrindu *Versalis* ir *Eni* teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė Sąjungos teisės normas, susijusias su recidyvu, kai skundžiamo sprendimo 278–280 punktuose tvirtino, kad sunkinanti recidyvo aplinkybė yra taikoma bendrovei *Versalis* ir pateisinama tuo, kad bendrovę *Polimeri Europa* ekonomiškai perėmė *EniChem* (dabar [*konfidencialu*]), kuri dalyvavo darant pažeidimą, apie kurį kalbama Sprendime *PVC II*. Be to, jos teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 276 punkte, kai pripažino solidarią *Eni* atsakomybę už baudos, įskaitant šios baudos dalį, susijusią su sunkinančia recidyvo aplinkybe, sumokėjimą.
- 105 Pirma, jos remiasi nepakankamu motyvavimu, kiek tai susiję su atsakingų už įvairius pažeidimus įmonių tarpusavio ryšiais. Antra, jos nesutinka, kad būtų naudojamas ekonominio perėmimo kriterijus. Trečia, jos teigia, kad Bendrasis Teismas viršijo savo kompetenciją, kai remdamasis kitais motyvais nei Komisija patvirtino, jog sunkinanti recidyvo aplinkybė yra taikytina. Ketvirta, remdamosi *Bayer* situacija, apie kurią kalbama skundžiamo sprendimo 367 punkte, jos teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė vienodo požiūrio principą, kai baudos padidinimą dėl sunkinančios recidyvo aplinkybės sumažino tik 10 %. Penkta, *Versalis* ir *Eni* mano, kad, kiek tai susiję su solidaria *Eni* atsakomybe už šios padidintos baudos sumokėjimą, Bendrasis Teismas neįvykdė pareigos motyvuoti ir nukrypo nuo Teisingumo Teismo praktikos, įtvirtintos Sprendime *Arkema / Komisija* (C-520/09 P, EU:C:2011:619), kuriame jis pripažino, kad patronuojančioji bendrovė, kuri sudaro vieną įmonę su dukterine bendrove, atsakinga už konkurencijos taisyklių pažeidimą, solidariai neatsako už baudos dalį, skirtą dėl dukterinės bendrovės recidyvo, nes ši patronuojančioji bendrovė nesudarė ekonominio vieneto su šia dukterine bendrove pirmojo pažeidimo padarymo momentu.
- 106 Komisija tvirtina, kad šie kaltinimai nepagrįsti.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 107 Šis pagrindas susijęs su sunkinančia recidyvo aplinkybe, kuria remiamasi prieš bendrovę *Versalis* dėl to, kad bendrovei *EniChem* buvo skirtos sankcijos Sprendimu *PVC II*. Pirmojoje instancijoje pateiktoje ieškovių trečiojo pagrindo analizėje, į kurią Bendrasis Teismas pateikia nuorodą skundžiamo sprendimo

278 punkte, Bendrasis Teismas išsamiai aprašė įvairių juridinių asmenų, kuriems inkriminuojami pažeidimai, tarpusavio ryšius. Be to, iš *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo antrojo pagrindo byloje C-123/13 P nagrinėjimo matyti, kad pagrindai buvo galima pripažinti įmonės, kurią sudaro *EniChem* (dabar [*konfidencialu*]) ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), tęstinumą. Be to, pripažindamas, kad buvo įvykdytos recidyvo sąlygos, Bendrasis Teismas neviršijo savo įgaliojimų, o rėmėsi ginčijamame sprendime nurodytomis aplinkybėmis. Todėl pirmieji trys kaltinimai nepagrįsti.

- 108 Kadangi bendrovės *Versalis* (buvusios *Polimeri Europa*) recidyvas buvo pripažintas tik dėl vieno iki ginčijamo sprendimo padaryto pažeidimo, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 367 punkte teisingai nusprendė, kad *Versalis* ir *Eni* situacija buvo panaši į *Bayer*, kurios recidyvas taip pat buvo pripažintas tik dėl vieno pažeidimo, situaciją. Todėl ketvirtasis kaltinimas nepagrįstas.
- 109 Kiek tai susiję su penktuoju kaltinimu, kuriuo ginčijama tai, kad bendrovei *Eni* buvo taikyta patronuojančiosios bendrovės daromos įtakos savo dukterinėms bendrovėms, dalyvavusioms darant pažeidimą, prezumpcija, jis susijęs su bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo pirmuoju pagrindu. Iš šio sprendimo 40–45 punktų matyti, kad šis pagrindas buvo atmestas. Dėl Sprendimo *Arkema / Komisija* (EU:C:2011:619) pakanka konstatuoti, kad *Versalis* ir *Eni* argumentas grindžiamas klaidingu to sprendimo aiškinimu, nes jame Teisingumo Teismas tik patikrino baudos apskaičiavimą atsižvelgdamas į Komisijos pasirinkimą, tačiau nepateikė nuomonės dėl recidyvo sąlygų.
- 110 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo penktasis pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo byloje C-93/13 P

Šalių argumentai

- 111 Antruoju apeliacinio skundo pagrindu, susijusiu su skundžiamo sprendimo 316 ir paskesniais punktais, Komisija ginčija dauginimo koeficiento, kuris skirtas pakankamai atgrasančiam poveikiui užtikrinti ir naudotas *Versalis* ir *Eni* skirtinos baudos dydžiui nustatyti, palyginimą su dauginimo koeficientu, ginčijamame sprendime taikytu *Dow*, taip pat bendrovėms *Versalis* ir *Eni* taikyto dauginimo koeficiento sumažinimą, grindžiamą vienodo požiūrio principo pažeidimu.
- 112 Ji teigia, kad Bendrasis Teismas viršijo savo kompetenciją ir pažeidė principą, kad šalys turi nustatyti savo ieškinio dalyką, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto protokolo 21 straipsnį ir Bendrojo Teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalį bei 48 straipsnio 2 dalį, kai išnagrinėjo *Versalis* ir *Eni* ieškinyje nekeltą teisės klausimą dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo, kiek tai susiję su atgrasymo tikslu apskaičiuojant baudą panaudotu dauginimo koeficientu.
- 113 Komisija pažymi, kad *Versalis* ir *Eni* šiame ieškinyje prašė Bendrojo Teismo konstatuoti, kad šis dauginimo koeficientas taikytas neteisėtai, nes dėl taikomo šio koeficiento dydžio buvo pažeistas proporcingumo principas. Jei šis reikalavimas nebūtų patenkintas, *Versalis* ir *Eni* prašė tą koeficientą sumažinti. Tik per Bendrojo Teismo posėdį šios bendrovės nurodė, kad buvo pažeistas vienodo požiūrio principas. Savo iniciatyva iškeldamas šį pagrindą Bendrasis Teismas esą pažeidė minėtas nuostatas, būtent principą, kad šalys turi nustatyti savo ieškinio dalyką.
- 114 *Versalis* ir *Eni* ginčija antrąjį Komisijos apeliacinio skundo pagrindą. Jos teigia, kad grįsdamos savo pagrindą, siejamą su proporcingumo principo pažeidimu, jos rėmėsi skirtumu tarp dauginimo koeficientų, atgrasymo tikslu taikytų apskaičiuojant baudas, skirtinas darant pažeidimą dalyvavusioms įvairioms įmonėms. Anot jų, vienodo požiūrio principas yra susijęs su proporcingumo principu. Todėl Bendrasis Teismas netaikė naujo pagrindo savo iniciatyva. Be to, Komisija per tą teismo posėdį nesiskundė, kad *Versalis* ir *Eni* pateikė naują pagrindą.

- 115 *Versalis* ir *Eni* taip pat primena Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su neribota Bendrojo Teismo jurisdikcija.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 116 Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 101 punkte, *Versalis* ir *Eni* kelis kartus, įskaitant ieškinį, priekaištavo Komisijai dėl to, kad ši atgrasymo tikslu taikė dauginimo koeficientą, kuris buvo didesnis už taikytą kitoms įmonėms. Pateikdamos šį kaltinimą *Versalis* ir *Eni* iš esmės remiasi su vienodo požiūrio principo pažeidimu siejamu pagrindu, dėl kurio šalys galėjo pateikti argumentus. Tai reiškia, kad Bendrasis Teismas dėl šio pagrindo nepriėmė sprendimo savo iniciatyva.
- 117 Todėl antrąjį Komisijos apeliacinio skundo pagrindą reikia atmesti.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo byloje C-93/13 P

Šalių argumentai

- 118 Trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu, susijusiu su skundžiamo sprendimo 323–325 punktais, Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą aiškindamas ir taikydamas vienodo požiūrio principą, kiek tai susiję su atgrasymo tikslu taikytu dauginimo koeficientu. Skundžiamas sprendimas taip pat yra nepakankamai motyvuotas. Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į Komisijos diskreciją nustatyti baudų dydį atsižvelgiant į reikšmingas aplinkybes ir įpareigojo ją atlikti visiškai aritmetinį *Versalis* ir *Eni* baudoms taikytino dauginimo koeficiento apskaičiavimą. Be to, Bendrasis Teismas padarė klaidą, kai reikalavo, kad atgrasymo tikslu taikytas baudos padidinimas būtų proporcingas darant pažeidimą dalyvavusių įmonių atitinkamai apyvartai, o ne to, kad dauginimo koeficientai ar juos taikant gautos baudos būtų proporcingos bendrai šių įmonių apyvartai.
- 119 *Versalis* ir *Eni* teigia, kad, prisidengdama trečiuoju apeliacinio skundo pagrindu, Komisija prašo Teisingumo Teismo iš naujo įvertinti atgrasymo tikslu taikytą dauginimo koeficientą. Todėl šis pagrindas nepriimtinas. Bet kuriuo atveju šis pagrindas nepagrįstas. Bendrasis Teismas veikė naudodamasis neribota jurisdikcija, o Komisija neįrodė, kad Bendrojo Teismo pripažįstamas metodas yra ne toks atgrasantis nei Komisijos siūlomas metodas, kurio rezultatai galėtų būti neproporcingi.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 120 Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 105 punkte, trečiasis Komisijos apeliacinio skundo pagrindas yra susijęs ne su būtinybe paisyti vienodo požiūrio į įvairius to paties kartelio dalyvius principo, bet su veiksniais, į kuriuos reikia atsižvelgti tikrinant skirtų baudų proporcingumą. Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas rėmėsi ginčijamame sprendime nurodytomis aplinkybėmis, tiksliai motyvavo savo sprendimą ir nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 325 punkte nutarė, kad dauginimo koeficiento 1,4 pasirinkimas buvo netinkamas, atsižvelgiant į *Eni* ir *Dow* apyvartos skirtumą.
- 121 Šį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl apeliacinio skundo šeštojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 122 Šeštuoju apeliacinio skundo pagrindu *Versalis* ir *Eni* teigia, kad Bendrasis Teismas akivaizdžiai klaidingai taikė Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį, kai maksimalų baudos dydį nustatė kitaip nei vien pagal [*konfidencialu*] (buvusios *EniChem*) apyvartą.
- 123 Komisija mano, kad šis pagrindas neatsiejamas nuo bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo pirmojo ir antrojo pagrindų.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 124 Šis pagrindas grindžiamas prielaida, kad pirmasis ir antrasis apeliacinio skundo pagrindai bus pripažinti pagrįstais. Kadangi šie du pagrindai atmesti, nėra reikalo atsakyti į bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo šeštąjį pagrindą.

Dėl apeliacinio skundo septintojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 125 Septintuoju apeliacinio skundo pagrindu *Versalis* ir *Eni* priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad šis atmetė dešimtąjį ieškinio pagrindą, siejamą su tuo, kad Komisija neatsižvelgė į [*konfidencialu*] ir *Versalis* bendradarbiavimą ne pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, ir vienuoliktąjį to ieškinio pagrindą, siejamą su tuo, kad bauda nebuvo sumažinta remiantis 2002 m. pranešimu dėl bendradarbiavimo. Jos teigia, kad Bendrasis Teismas neatliko teisminės kontrolės, kurią jis turi atlikti, ir kad bet kuriuo atveju jis padarė vertinimo klaidą ir neįvykdė pareigos motyvuoti, kai padarė išvadą, kad vertindama šį bendradarbiavimą Komisija nepažeidė teisingumo, vienodo požiūrio ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų.
- 126 *Versalis* ir *Eni* kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad, šis, nurodydamas Komisijos turimą diskreciją dėl baudų apskaičiavimo metodo, skundžiamo sprendimo 355 punkte pakartojo Komisijos vertinimą, susijusį su įrodymais, kuriuos bendradarbiaudamos pateikė bendrovės *Versalis* ir *Eni*. Bendrasis Teismas turėjo vykdyti savo kontrolę atsižvelgdamas į tai, kaip 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo Komisija taikė kitose bylose. Be to, jis neatsižvelgė į tai, kad *Versalis* ir *Eni* apie tyrimą sužinojo pavėluotai, nors tai turėjo įtakos informacijos, kurią *Versalis* ir *Eni* galėjo pateikti, papildomajai vertei. Šios bendrovės taip pat kaltina Komisiją tuo, kad ši neatliko patikrinimo anksčiau.
- 127 Bendrasis Teismas esą taip pat padarė teisės klaidą, kai nekonstatavo, kad Komisija pažeidė teisėtų lūkesčių apsaugos principą, nors *Versalis* ir *Eni* pateikta informacija suteikė didelę papildomą vertę, palyginti su informacija, kuri buvo pateikta bylose, kuriose buvo priimti kiti Komisijos sprendimai, ir šios bendrovės galėjo pagrįstai manyti, kad joms už visišką, lojalų ir nuolatinį bendradarbiavimą bus tinkamai atlyginta. Jos ginčija skundžiamo sprendimo 358 punktą kaip nepagrįstą.
- 128 Be to, *Versalis* ir *Eni* esą buvo diskriminuojamos, palyginti su kitomis įmonėmis, kurios prašė sumažinti baudą ir kurių pareiškimai buvo nenuoseklūs, netikslūs ir nepatikimi.
- 129 Komisija tvirtina, kad bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo septintasis pagrindas nepriimtinas, nes jame tik pakartojami argumentai, kuriais buvo remiamasi Bendrajame Teisme, ir juo siekiama iš naujo faktiškai įvertinti informaciją, kurią Komisijai pateikė [*konfidencialu*] (buvusi *EniChem*).

Teisingumo Teismo vertinimas

- 130 Septintuoju apeliacinio skundo pagrindu *Versalis* ir *Eni* iš esmės ginčija tai, kaip Bendrasis Teismas atsakė į vienuoliktąjį jų ieškinio pagrindą. Skundžiamo sprendimo 354 punkte priminęs 2002 m. pranešime dėl bendradarbiavimo vartojamą sąvoką „papildomoji vertė“, Bendrasis Teismas išnagrinėjo bendrovių *Versalis* ir *Eni* pateiktus įrodymus, siekdamas patikrinti, ar jie suteikė didelę papildomą vertę, palyginti su Komisijos jau turėtais įrodymais.
- 131 Skundžiamo sprendimo 357–363 punktuose Bendrasis Teismas atliko tikslią ir motyvuotą įrodymų analizę, kurios nagrinėdamas apeliacinį skundą Teisingumo Teismas neturi tikrinti. Atsižvelgiant į šį vertinimą, darytina išvada, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai atmetė įvairius bendrovių *Versalis* ir *Eni* argumentus.
- 132 Todėl reikia atmesti bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo septintąjį pagrindą.

Dėl apeliacinio skundo aštuntojo pagrindo byloje C-123/13 P

Šalių argumentai

- 133 Aštuntuoju apeliacinio skundo pagrindu *Versalis* ir *Eni* teigia, kad Bendrasis Teismas neatliko visapusiškos galutinio baudos dydžio, kuris yra neteisingas, netinkamas ir neproporcingas, kontrolės. Jos mano, kad Bendrasis Teismas išsamiai neišnagrinėjo jų argumentų ir atliko tik paprastą ginčijamo sprendimo teisėtumo kontrolę.
- 134 Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas išsamiai išnagrinėjo bendrovių *Versalis* ir *Eni* argumentus. Šios bendrovės siekia paskatinti Teisingumo Teismą iš naujo išnagrinėti baudos dydį.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 135 Reikia konstatuoti, kad minėtas pagrindas susijęs su visu sprendimu ir jame nepatikslinama, kokie skundžiamo sprendimo motyvų punktai yra ginčijami. Taigi jis yra per daug netikslus ir per daug neaiškus, kad į jį būtų galima atsakyti.
- 136 Be to, apeliacinėje byloje priimdamas sprendimą teisės klausimais Teisingumo Teismas negali teisingumo sumetimais savo vertinimu pakeisti Bendrojo Teismo įgyvendinant neribotą jurisdikciją pateikto vertinimo dėl įmonėms už Sąjungos teisės pažeidimą skirtų baudų dydžio (žr., be kita ko, Sprendimo *E.ON Energie / Komisija*, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 125 punktą).
- 137 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliacinio skundo aštuntąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepriimtina.
- 138 Kadangi tiek byloje C-93/13 P, tiek byloje C-123/13 P visi pagrindai buvo atmesti, abu apeliaciniai skundai taip pat turi būti atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 139 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal to paties reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

- ¹⁴⁰ Kiek tai susiję su apeliaciniu skundu byloje C-93/13 P, kadangi *Versalis* ir *Eni* reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos ir pastaroji pralaimėjo bylą, bylinėjimosi išlaidos turi būti priteistos iš Komisijos.
- ¹⁴¹ Kiek tai susiję su apeliaciniu skundu byloje C-123/13 P, kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš bendrovių *Versalis* ir *Eni* ir šios pralaimėjo bylą, bylinėjimosi išlaidos turi būti priteistos iš šių bendrovių.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti apeliacinius skundus bylose C-93/13 P ir C-123/13 P.**
- 2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniu skundu byloje C-93/13 P.**
- 3. Priteisti iš bendrovių *Versalis SpA* ir *Eni SpA* bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniu skundu byloje C-123/13 P.**

Parašai.